

İtfaiye ve Zabıta Müdürlüklerine Atamalar, Görevde Yükselmeye Tabi (mi)?

Bu makale, itfaiye ve zabıta müdürlerinin görevde yükselmeye tabi olmadan atanıp atanamayacaklarına ilişkin değerlendirmeleri içermektedir.

İtfaiye Ve Zabıta Müdürlüklerine Atamalar, Görevde Yükselmeye Tabi (Mi)?

Halil MEMİŞ

Uygulamada, belediyelerdeki Zabıta ve İtfaiye Müdürü kadrolarına yapılacak olan atamaların, görevde yükselme esaslarına tabi olup olmadığı konusunda, çelişkili bilgilendirmelerin ve uygulamaların olduğu tarafımızdan belirlenen bir husustur.

Birçok görüş sahibi, Zabıta ve İtfaiye Müdürü kadrolarına, görevde yükselme olmadan atama yapılabileceğini ileri sürmektedir.

Buna karşılık Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik yürürlüğe girmeden, önceki görevde yükselme yönetmeliği yürürlükte iken İçişleri Bakanlığı tarafından Aydın Valiliğine verilen bir görüşte, tam aksi görüş ileri sürülmektedir.

Bu değerlendirmemiz, genel algının yarattığı sakıncalı durumu ortaya koymak amacıyla kaleme alınmıştır.

Mahalli idarelerdeki personelin, daha üst görevlere yükselbilmesi ile ilgili esas ve usuller, Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik ile düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 15/3/1999 tarihli ve 99/12647 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelik hükümlerine

dayanılarak hazırlanmıştır.

Yönetmeliğin 5. maddesinde görevde yükselmeye ve unvan değişikliğine tabi kadrolar sayılmıştır.

Maddeye göre, Yönetim hizmetleri grubuna dahil olan Müdür ve koruma ve güvenlik görevlisi amiri, şef, koruma ve güvenlik şefi, bando şefi kadroları yükselmeye tabi kadrolardır. (Yükselmeye tabi diğer kadrolar, incelememiz dışında olduğu için buraya alınmamıştır.)

Uygulamada, Belediye İtfaiye ve Zabıta Yönetmeliklerinden kaynaklı bir şekilde, tereddütler yaşanmaktadır. Maddede belirtilen müdür kadrosunun mahalli idarelerdeki tüm müdür kadrolarını kapsayıp kapsamadığı tartışılmalıdır.

Maddede, "Müdür" ifadesi kullanılırken hiçbir unvan ayırımı yapılmamıştır. Dolayısıyla ilk bakışta bu ifadenin, mahalli idarelerdeki tüm müdürleri kapsayacağı tartışmasız olmalıdır. Sadece, mahalli idarelerdeki özel kalem müdürlükleri kadrolarına, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 59. maddesi gereğince, aynı Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve dereceye yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın tahsis edilmiş derece aylığı ile memur atanabilir. Dolayısıyla, bu kadrolara yapılacak atamalar bu Yönetmelik kapsamında değildir.

Peki, Zabıta ve İtfaiye Müdürlükleri için durum nedir? Bu konuda ne yazık ki fikir birliği bulunmamaktadır. Hatta, belki de birazda psikolojik olarak söz konusu Müdürlüklere her hangi bir görevde yükselme eğitimi ve sınavı olmadan atama yapılabileceği, birçok kişi tarafından ifade edilmektedir.

Öncelikle, söz konusu Müdürlüklere atamada görevde yükselmenin uygulanmayacağını söyleyenlerin, bu düşüncelerini hangi hükümlere dayandırdıklarına bakmak yerinde olacaktır.

Bu görüş sahiplerinin dayandıkları hükümler ve ileri sürdükleri düşünceler aşağıya alınmıştır:

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin "Görevde yükselme şartları" başlıklı 17. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde sayılan unvanlardan daire başkanı ve zabıta müdürü dışındaki kadrolara yapılacak atamalarda aşağıdaki şartlar aranır." hükmü ile;

Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nin "Görevde yükselme şartları" başlıklı 19. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "Bu Yönetmeliğin 8 inci maddesinde sayılan unvanlardan daire başkanı ve itfaiye müdürü dışındaki kadrolara yapılacak atamalarda aşağıdaki şartlar aranır." hükmü.

Bu fikir sahiplerine göre, gerek zabıta ve gerekse itfaiye yönetmeliğinde yer alan hüküm uyarınca, müdür kadroları haricindeki daha alt düzeydeki kadrolar için görevde yükselme eğitimi ve sınavı öngörülmüş, müdür kadroları hariç tutularak, bu kadrolara yapılacak atamalar da aynı zamanda görevde yükselme eğitimi ve sınavından istisna tutulmuştur.

Burada üzerinde durulması gereken husus, itfaiye ve zabıta yönetmeliklerindeki bu düzenleme acaba müdürlük kadrolarına atamanın görevde yükselme eğitimi ve sınavı olmadan yapılıp yapılamayacağı yönünde mi algılanmalıdır sorusudur.

Öncelikle, Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte bu konuda hüküm olup olmadığına bakmak gerekmektedir. Yönetmeliğin “Zabıta ve itfaiye personeli” başlıklı 21. maddesine göre; zabıta ve itfaiye personelinin görevde yükselme işlemleri, ilgili mevzuat hükümlerine göre yürütülür.

Acaba zabıta müdürü veya itfaiye müdürü, zabıta ve itfaiye personeli kavramının içinde yer alabilir mi? Bir an alabildiğini düşünelim. Bu durumda ortaya çıkacak olan sonuç şu şekilde tezahür edecektir:

Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik, zabıta ve itfaiye personelinin kendi özel mevzuatına bıraktığına göre, zabıta ve itfaiye müdürleri de kendi özel mevzuatına yani İtfaiye ve Zabıta Yönetmeliklerine tabi olacaklardır. Bu yönetmeliklerde de bunlar için sınav öngörülmediğine göre, norm kadroya uygun olarak ihdas edilen itfaiye ve zabıta müdür kadrolarına, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 68/B maddesine göre hizmet süresi tutan herkesi atamak mümkün olabilecektir. Hatta, 3 ve 4. derecelerden ihdas edilmiş olan İtfaiye veya Zabıta Müdürlüğü kadrolarına, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 76. maddesi hükmüne göre, bu dereceye müktesep olarak gelmiş olan lise mezunlarının bile atanması mümkün olabilecektir. Hukuken durum budur. Bunun aksine herhangi bir düzenleme de bulunmamaktadır.

Böyle bir durumda bizi bekleyen muhtemel sorular şunlardır:

Tüm müdürlükler için yükseköğrenim mezuniyeti şartı aranmakta ve alt görevlerde bekleme süresi öngörülmüş iken, itfaiye ve zabıta müdürlükleri açısından bu şartlardan hiç birinin aranmayacak olması hak, adalet ve eşitlik ilkeleri karşısında nasıl bir sonuç doğuracaktır?

İtfaiye ve zabıta müdürlükleri mahalli idarelerdeki birçok müdürlüğün aksine özel bir bilgi ve tecrübe gerektirirken, diğer Müdürlükler için aranan şartların hiç birinin aranmaması suretiyle yapılacak atamaların, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kariyer ve liyakat ilkeleri ile hizmet gerekleri karşısındaki durumu ne olacaktır?

Bu şekilde atama yapıldıktan sonra, itfaiye ve zabıta müdürleri Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik'in 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) alt bendindeki "Mahalli idarelerde ve diğer kamu/kurum ve kuruluşlarında, daha önce bulunulan görevler ile bu görevlerle aynı düzey görevlere veya alt görevlere, görevde yükselme eğitimi ve sınavına tabi tutulmadan atama yapılabilir." hükmü karşısında mahalli idarelerdeki diğer müdürlük kadrolarına görevde yükselme eğitime ve sınavına tabi tutulmaksızın atanabilecekler midir? (Kanaatimize göre, eğer bu şekilde bir uygulama yapılır ise, bu müdürlerin başka müdürlüklere görevde yükselme eğitimi ve sınavına girmeden atanmalarının önünde herhangi bir engel bulunmayacaktır.)

Böyle bir uygulama sonucunda, görevde yükselme eğitimi ve sınavına tabi olmadan itfaiye ve zabıta müdürlüklerine atandıktan sonra, diğer müdürlüklere atanabilmeleri imkanının tanınması durumunda, diğer müdürlüklere görevde yükselme eğitimi ve sınavı olmadan atanma imkanı tanınmış olmayacak mıdır? Böyle bir durumda, mahalli idarelerden müdürlük kadrolarına atanması düşünülen kişiler, öncelikle itfaiye ve zabıta müdürlüklerine atanıp, oradan diğer müdürlüklere nakledilirlerse bunun önünde yasal bir engel var mıdır? Bu şekildeki atamaların yapılması durumunda, diğer müdürlük kadroları için de dolaylı bir şekilde görevde yükselme eğitimi ve sınavını yok saymış olmayacak mıyız?

Bu soruların cevapları, bir açıdan ne yazık ki hak, hukuk, adalet ve eşitlik ilkelerini göz ardı eden ve aynı zamanda diğer müdürlük kadroları açısından da görevde yükselme yönetmeliğini uygulanamaz duruma sokan cevaplar olacaktır.

Peki uygulama nasıl olmalıdır veya yukarıda tartışılan hükümler nasıl algılanmalıdır?

Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik'in 5. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde Yönetim Hizmetleri Grubunun birinci alt hizmet grubunda ayırım yapılmaksızın "Müdür" kadrolarına yer verilmiş olduğundan, bu düzenlemenin mahalli idarelerdeki tüm müdürleri kapsadığına şüphe yoktur.

Peki, itfaiye ve zabıta yönetmeliklerindeki hükmü nasıl okumak gerekecektir? Söz konusu yönetmeliklerde, esas itibarıyla Müdürlük kadroları için herhangi bir düzenleme yoktur. Sadece, anılan yönetmeliklerdeki görevde yükselmeye ilişkin hükümlerden Müdür kadrolarından daha alt düzeydeki kadrolar için uygulanacağını anlamak gerekmektedir. Söz konusu yönetmelikler de, bu Müdürler hakkında diğer görevde yükselme yönetmeliklerinin uygulanmayacağına dair de hüküm bulunmamaktadır.

Buna karşılık itfaiye ve zabıta müdürlüklerine yapılacak atamalarda, Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağını kabul ettiğimizde de bizi bekleyen cevapsız başka sorular

vardır. İtfaiye ve zabıta müdürlüklerine yapılacak atamalarda hangi şartlar aranacaktır? Bu kadrolar için, hangi alt görevlerde ne kadar süreyle beklemek gerekecektir?

Kanaatimiz, itfaiye ve zabıta müdürlerinin de Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik hükümlerine tabi olması gerektiği yönündedir.

Bunun yanında, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 23.07.2008 tarihinde (Sayı: B.05.MAH.0.71.00.01/253-19774) Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik ile yürürlükten kaldırılan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve İl Özel İdareleri ve Belediyelerinin kurdukları Birlik, Müessese ve İşletmeler ile Bunlara Bağlı Döner Sermayeli Kuruluşlardaki Memurların Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik yürürlükte iken verilen görüş aynen şu şekildedir.

“İliniz ..... Belediyesinde zabıta müdür vekili olarak görev yapan .....’ın görevde yükselme sınavına katılmadan zabıta müdürü kadrosuna atamasının yapılp yapılmayacağına ilişkin tereddüdü içeren ilgi yazınız incelenmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 17 nci maddesinde “Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde sayılan unvanlardan daire başkanı ve zabıta müdürü dışındaki kadrolara yapılacak atamalar” belirtilmekte ise de; İl Özel İdareleri, Belediyeler ve İl Özel İdareleri ve Belediyelerinin kurdukları Birlik, Müessese ve İşletmeler ile Bunlara Bağlı Döner Sermayeli Kuruluşlardaki Memurların Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin 5 inci maddesinde görevde yükselmeye tabi kadrolar yer almaktadır.

11 Nisan 2007 tarihli ve 29490 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 51 inci maddesinin (1) fıkrasında 115/03/1999 tarihli ve 99/12647 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan, Kamu Kurum ve Kuruluşunda Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelik” hükümleri uygulanır denilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda adı geçenin görevde yükselme sınavına katılıp başarılı olmadan zabıta müdürü kadrosuna atanamayacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi ve belediyesine duyurulmasını rica ederim.”

Bu görüşteki değerlendirmenin bugün için de geçerli olduğu muhakkaktır. Nihayetinde İtfaiye ve Zabıta Yönetmeliklerindeki hüküm aynıdır.

Sonuç olarak ifade edeceğimiz husus şudur:

Uygulamadaki tüm tereddütleri ortadan kaldırmak amacıyla, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne bir genelge yayınlanmak suretiyle konunun açıklığı kavuşturulması, akabinde de ilgili yönetmeliklerde gerekli değişikliklerin yapılması bir an önce sağlanmalıdır.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA